

Sylwia Lorenc, Arkadiusz Kustra

AGH Akademia Górniczo-Hutnicza

e-mails: slorenc@agh.edu.pl; kustra@agh.edu.pl

RAPORTOWANIE DANYCH NIEFINANSOWYCH W ŚWIELE AKTUALNYCH ZMIAN USTAWY O RACHUNKOWOŚCI

REPORTING NON-FINANCIAL DATA IN THE LIGHT OF CURRENT CHANGES IN THE ACCOUNTING ACT

DOI: 10.15611/pn.2017.488.09

JEL Classification: D46, M41, K10, Q56

Streszczenie: Podejmowanie decyzji strategicznych w sferze kreowania wartości zrównoważonej powinno bazować na sprawozdawczości zintegrowanej, będącej połączeniem raportów finansowych i niefinansowych. W świetle zachodzących zmian prawnych, społecznych i środowiskowych generatory niefinansowe nabierają coraz większego znaczenia nie tylko dla przedsiębiorstw, lecz także dla szerokiego grona interesariuszy. W publikacji nakreślono potrzebę wdrożenia transparentnej komunikacji jednostek z interesariuszami, zaspokajającej potrzeby informacyjne wszystkich uczestników rynku. Celem opracowania jest identyfikacja raportowania zintegrowanego i przedstawienie relacji raportu zrównoważonego rozwoju ze sprawozdaniem z działalności jednostki. Przedstawiono wymagania w zakresie ujawnień informacji niefinansowych po zmianie Ustawy o rachunkowości z 15 grudnia 2016 r. przyjętej do polskiego prawodawstwa na mocy Dyrektywy 2014/95/UE. Metodyka badawcza w artykule bazuje na wykorzystaniu analizy opisowo-porównawczej.

Słowa kluczowe: dane niefinansowe, raport zintegrowany, interesariusze, sprawozdanie z działalności.

Summary: Strategic decisions in the area of sustainable value creation should be based on integrated reporting, which is a combination of financial and non-financial reports. Taking into account the current legal, social and environmental changes, non-financial generators are becoming increasingly important not only for businesses but also for a wide range of stakeholders. The publication outlines the need to implement transparent communication between business entities and stakeholders, which will help meet the information needs of all market participants. The aim of the article is to identify an integrated reporting and to present the relationships between sustainability report and report on the company's operation. This article presents the requirements for disclosure of non-financial information after the amendment of the Accounting Act of 15 December 2016 was implemented in the Polish legislation under Directive 2014/95/EU.

Keywords: non-financial data, integrated report, stakeholders, report on the company's operation.

1. Wstęp

System raportowania przedsiębiorstwa stanowi podstawowe narzędzie komunikacji o działalności firmy i jej wynikach. Sprawozdawczość finansowa jest jedną z najbardziej popularnych form informowania odbiorców zewnętrznych o efektach prowadzonej strategii. Raporty finansowe dostarczają istotnych informacji służących ocenie prowadzonych działań oraz podejmowaniu trafnych decyzji biznesowych, określających przyszłe kierunki rozwoju przedsiębiorstwa. Jednak w dobie globalizacji i intensywnie rozwijających się koncepcji zrównoważonego rozwoju, potrójnej linii przewodniej TBL (*triple bottom line*) czy społecznej odpowiedzialności biznesu, klasyczne informacje finansowe okazują się niewystarczające. Wskazuje się więc na konieczność uzupełnienia tych sprawozdań o publikację danych z obszarów niematerialnych, dostarczających szerokiemu kręgowi użytkowników informacji niefinansowych. Raport dotyczący informacji niefinansowych zawiera przede wszystkim wiadomości o zdolności do kreowania przez spółki wartości obecnie oraz potencjalnych możliwościach do tworzenia jej w przyszłości. W odpowiedzi na rosnące wymagania w zakresie większej transparentności prowadzonych działań spółki prezentują informacje niefinansowe w różny sposób, tworząc odrębne raporty (np. CSR, zrównoważonego rozwoju) lub stanowiące element rocznego raportu w formie sprawozdania z działalności jednostki. Forma i treść tych raportów są bardzo często dowolne.

Sprawozdawczość danych finansowych w połączeniu z danymi niefinansowymi w ramach tzw. raportowania zintegrowanego staje się obecnie praktyką globalną, coraz częściej wykorzystywaną w przedsiębiorstwach na całym świecie. Przedsiębiorstwa, opracowując raporty, korzystają z różnego rodzaju standardów i wytycznych lub przygotowują je według własnego pomysłu, na różnym poziomie szczegółowości.

Celem artykułu jest identyfikacja raportowania zintegrowanego oraz przedstawienie relacji sprawozdania niefinansowego, opartego na czynnikach niematerialnych, i sprawozdania z działalności jednostki, stanowiącego komentarz zarządu. Nakreślono równocześnie potrzebę stworzenia skutecznej platformy pozwalającej na transparentną komunikację przedsiębiorstwa z interesariuszami, która pozwoli na zaspokojenie ich rosnących potrzeb informacyjnych. W artykule przedstawiono wymagania w zakresie ujawnień informacji niefinansowych po zmianie Ustawy o rachunkowości z dnia 15 grudnia 2016 roku zaimplementowanej do polskiego prawodawstwa na mocy Dyrektywy 2014/95/UE. W publikacji wykorzystano następujące metody badawcze: studia literatury i występujących standardów oraz analizę opisowo-porównawczą raportów polskich i światowych przedsiębiorstw.

2. Wymagania raportowania w kierunku kreowania wartości zrównoważonej

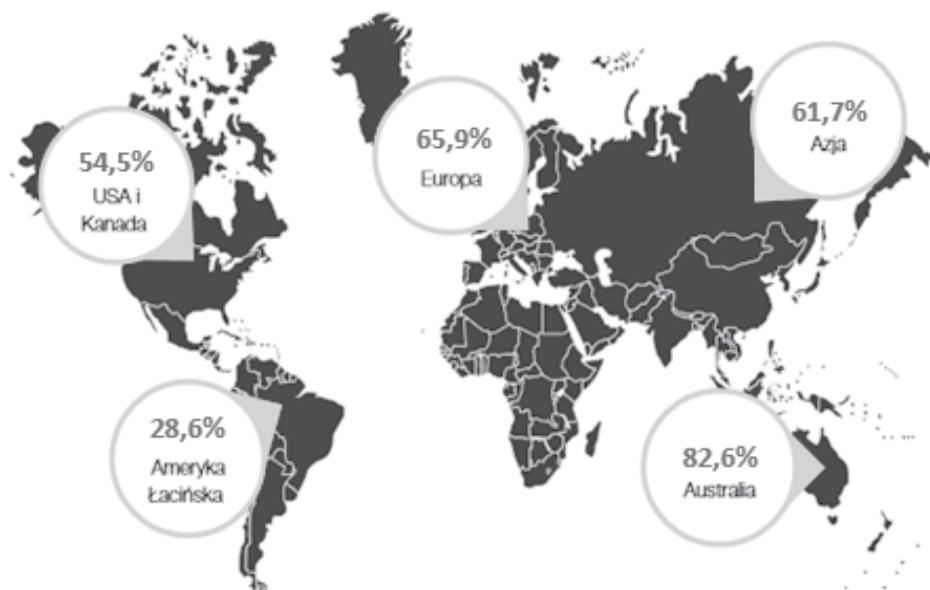
Budowanie wartości przedsiębiorstwa jest celem strategicznym każdej firmy. Obecnie obserwuje się trend kreowania przez spółki wartości zrównoważonej, opartej na czynnikach materialnych i niematerialnych. Czynniki identyfikowane w sferze materialnej zapewniają podstawową wiedzę o dokonaniach spółki i wykazywane są w klasycznych sprawozdaniach finansowych. Związane są z finansowymi miernikami budowania wartości, a więc z kapitałem realnym, odzwierciedlanym przez aktywa i kapitały finansowe. Generatory niematerialne to czynniki bazujące na miernikach niefinansowych, dotyczące m.in. kwestii środowiskowych, społecznych, pracowniczych czy związanych z reputacją i wizerunkiem firmy.

Nowe wyzwania powstające na drodze sprawozdawczości współczesnych firm koncentrują się wokół oczekiwań dotyczących większej przejrzystości w obszarze raportowania wyników. Zachodzące obecnie społeczne, prawne i środowiskowe zmiany wpływają na obligatoryjność dostosowania się współczesnych przedsiębiorstw do nowych przekształceń i publikowania nowych raportów uwzględniających informacje, które wcześniej były pomijane. Trend raportowania informacji niefinansowych ma za zadanie służyć nie tylko samemu przedsiębiorstwu, lecz także wszystkim uczestnikom rynku. Zwiększenie świadomości społecznej i wzrost znaczenia społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw sprawiły, że interesariusze zaczynają dostrzegać potrzebę uwzględniania w raportach informacji niefinansowych, których rola była wcześniej ignorowana. Powstaje więc konieczność spójnego powiązania obszarów materialnych i niematerialnych i stworzenie przejrzystego systemu komunikacji przedsiębiorstwa z otoczeniem. Platformą, która umożliwi dialog z interesariuszami, jest rozwijająca się koncepcja raportowania zintegrowanego.

Raportowanie zintegrowane stanowi połączenie informacji przedstawianych w dwóch różnych dokumentach (raport finansowy, raport zrównoważonego rozwoju). Łączy w sobie komunikację finansową, środowiskową, społeczną oraz kwestie związane z ładem korporacyjnym. Integruje działania biznesowe organizacji ze społeczną odpowiedzialnością firmy. Raport zintegrowany przedstawia pełny przekrój działalności firmy i informuje o zdarzeniach, które są użyteczne dla szerokiego kręgu użytkowników na potrzeby podejmowania decyzji biznesowych.

Raport zintegrowany nie stanowi jednak tradycyjnej sumy raportu finansowego i zrównoważonego rozwoju. Zakres raportu zintegrowanego jest znacznie szerszy niż obligatoryjnego sprawozdania finansowego. Rozszerzone podejście do informacji ujawnianych w raporcie rocznym, dzięki integracji danych, ma pozwolić lepiej zrozumieć, w jaki sposób, wraz z upływem czasu, organizacja buduje wartość. Raport zintegrowany jako sprawozdanie z wartości uzasadnia istotność uwzględniania danych pozafinansowych i wyjaśnia ich znaczenie dla zdolności przedsiębiorstwa do kreowania i utrzymania wartości w krótkim, średnim i długim okresie.

Ramy dla raportowania zintegrowanego stanowi powstała w roku 2011 Międzynarodowa Rada ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości (IIRC – International Integrated Reporting Council). Standardy proponowane przez IIRC stanowią formę przewodnika dla firm w zakresie sprawozdawczości zintegrowanej, rozumianej jako efektywna komunikacja o tym, w jaki sposób strategia firmy, jej ład korporacyjny oraz osiągane wyniki, w kontekście otoczenia zewnętrznego, prowadzą do zwiększenia wartości przedsiębiorstwa w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej [IIRC (2017)]. Jednym z głównych członków IIRC jest Globalna Inicjatywa na rzecz Raportowania (GRI – Global Reporting Initiative). Ścisła współpraca strategiczna GRI i IIRC zakłada prace nad uspoźnieniem standardów, w celu stworzenia najlepszych praktyk, umożliwiających wgląd w tworzenie wartości i uzyskanie całościowego obrazu przedsiębiorstwa.

Rys. 1. Odsetek inwestorów korzystających z informacji niefinansowych w roku 2014

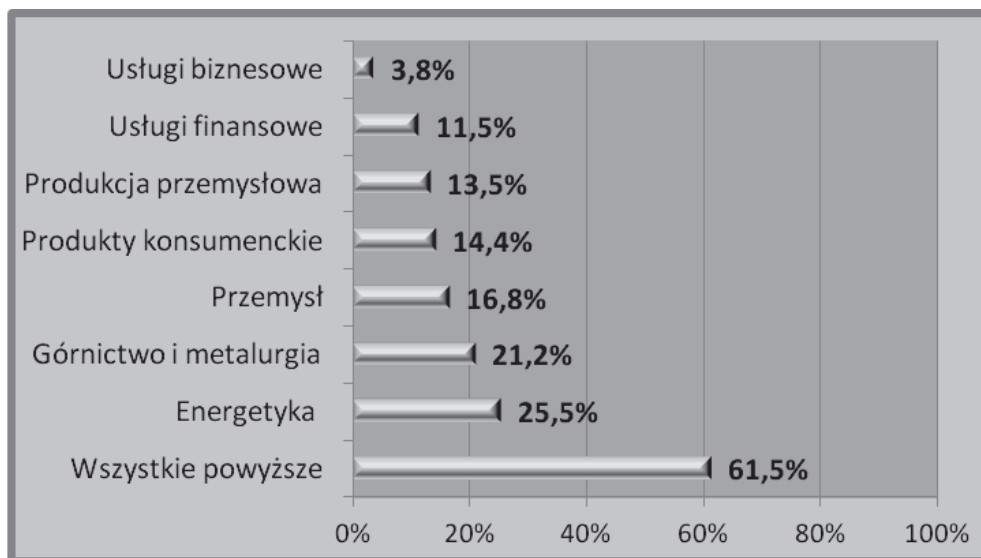
Źródło: opracowanie własne na podstawie [EY 2015].

Raporty bazujące na standardach GRI stanowią zestaw konkretnych wskazówek dla przedsiębiorstw na potrzeby publicznego ujawniania informacji z obszaru środowiskowego, społecznego i ładu korporacyjnego (ESG – *Environmental, Social, Governance*) [GRI (2017)]. Sprawozdania oparte na wytycznych GRI przeznaczone są dla szerokiego grona interesariuszy, zainteresowanych środowiskowym, ekonomicznym i społecznym efektem działalności spółki. Z kolei IIRC formułuje wytyczne nieco ogólniej. Głównym celem Międzynarodowych Ram Raportowania

Zintegrowanego (IR) jest publikacja zaleceń odnośnie do powiązań pomiędzy raportowaniem zrównoważonego rozwoju a raportowaniem finansowym. Grupę docelową pełniącą funkcję ostatecznych odbiorców raportu w tym przypadku stanowi w szczególności grono inwestorów [Mazurowska 2015].

Ujawnianie informacji niefinansowych z obszarów niematerialnych jak dotąd w polskim i europejskim prawodawstwie było nieobligatoryjne. Jednak z roku na rok obserwuje się zwiększone zainteresowanie wielkościami w ujęciu rzeczowym, jakościowym i osobowym, które są cechą wspólną dla całej Europy i świata. Według raportu EY (*Entrepreneur of the Year – Przedsiębiorca Roku*) spośród wszystkich inwestorów w Europie i na świecie, aż 66% w Europie i średnio 60% na świecie, postrzega dane niefinansowe jako kluczowe w podejmowaniu decyzji biznesowych (rys. 1).

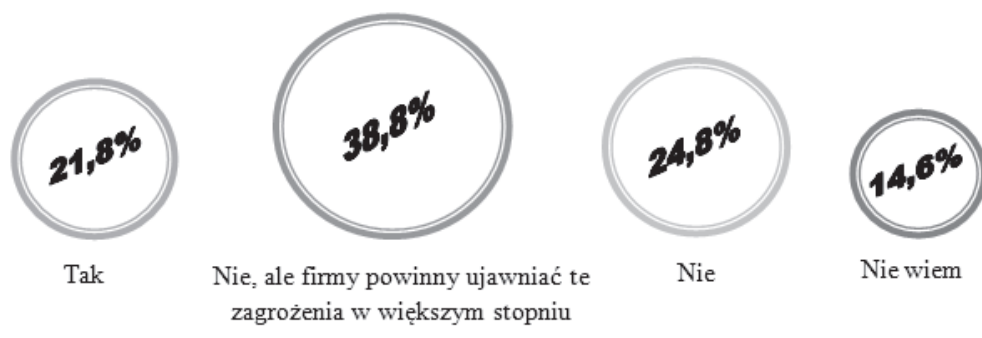
Istotność ujawnień niefinansowych dla inwestorów w poszczególnych sektorach gospodarki nabiera nowego znaczenia (rys. 2). Choć większość inwestorów uważa niefinansowe czynniki za równie istotne dla wszystkich sektorów (61,5%), to w rezultacie więcej respondentów twierdzi, że dane niefinansowe są szczególnie istotne dla sektora energetycznego niż jakiegokolwiek innego sektora (25,5%). Przedstawiona analiza wynika z faktu, że wartość przedsiębiorstw takich branż, jak np. energetyka czy górnictwo, jest zdeterminowana w głównej mierze przez czynniki niematerialne. Z tego wynika również fakt zwiększonego ryzyka ich funkcjonowania.

Rys. 2. Odsetek inwestorów zainteresowanych informacjami niefinansowymi w poszczególnych sektorach w roku 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie [EY 2015].

Pomimo że inwestorzy korzystają z niefinansowych informacji we wszystkich branżach, stają oni w obliczu deficytu sprawozdawczości niefinansowej wysokiej jakości. Zapotrzebowanie na transparentne informacje jest bardzo duże, a jednostki nie dostarczają wystarczających informacji niefinansowych w formie, która mogłaby być przydatna inwestorom przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych (rys. 3).

Rys. 3. Czy firmy odpowiednio ujawniają swoje zagrożenia z obszarów niematerialnych, które mogą mieć wpływ na ich obecne modele biznesowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie [EY 2015].

Według raportu EY inwestorzy wielokrotnie stwierdzają, że nie otrzymują wystarczająco dokładnych i kompletnych informacji niefinansowych związanych z oceną ryzyka i wyników firmy. W przybliżeniu prawie dwie trzecie respondentów twierdzi, że firmy nie ujawniają w wystarczającym stopniu informacji na temat zagrożeń związanych z obszarami niematerialnymi, a blisko 40% wzywa przedsiębiorstwa do pełniejszej realizacji tych informacji w przyszłości.

W związku z tym, że tradycyjne sprawozdania nie zaspokajają potrzeb informacyjnych interesariuszy, a sprawozdawczość niefinansowa w praktyce wielu firm jest niekompletna, dostrzega się potrzebę pełniejszej weryfikacji informacji z obszarów niematerialnych. Trendy krajowe i światowe w ostatnich latach coraz wyraźniej wskazują na umacnianie się systemu sprawozdawczości opartej na rzetelnym przygotowaniu informacji z obszarów niematerialnych, jednak wciąż w niewystarczający sposób. Na potrzeby dostarczenia interesariuszom, w tym inwestorom, podstaw do wnioskowania na bazie wielowymiarowej oceny wyników działalności spółek, wydaje się, że konieczna jest reorientacja polityki raportowania w kierunku obligatoryjnego ujawniania danych niefinansowych.

3. Ewolucja sprawozdawczości finansowej w kierunku raportowania zintegrowanego

Dotychczasowe praktyki w zakresie publikowania informacji niefinansowych w postaci różnego rodzaju raportów społecznych miało formę dobrowolnych ujawnień o pozytywnych i negatywnych oddziaływaniach przedsiębiorstw na otoczenie. Mimo braku obligatoryjności wiele spółek podjęło próbę stworzenia raportu społecznego i zdecydowało się na prowadzenie zrównoważonego dialogu z interesariuszami. W pełniejszym raportowaniu spółki dostrzegały potencjalne korzyści, takie jak: lepszą identyfikację ryzyka i szybsze usuwanie jego skutków, podejmowanie trafniejszych decyzji strategicznych, wzrost zaufania kluczowych interesariuszy, poprawę reputacji firmy wśród konsumentów oraz wzmocnienie pozycji konkurencyjnej. Nie bez znaczenia jest również wydźwięk marketingowy i chęć wyróżnienia się na rynku spośród podmiotów, które nie publikują tego rodzaju raportów społecznych. Dotychczas sprawozdawczość z obszarów zrównoważonego rozwoju mogła być realizowana przez raporty zrównoważonego rozwoju, które w połączeniu ze sprawozdaniem finansowym oraz sprawozdaniem z działalności stanowiły o zakresie raportowania zintegrowanego. Informacje zawarte w osobnych dokumentach dawały podstawę do opracowania spójnego raportu zintegrowanego.

Mimo rozwoju alternatywnych raportów sprawozdawczość finansowa wciąż stanowi główne źródło informacji o pozycji finansowej firmy oraz o jej dokonaniach. Dodatkowo jest użyteczna dla szerokiego grona odbiorców na potrzeby podejmowania decyzji ekonomicznych. Jednak sprawozdania finansowe w czystej postaci nie zapewniają dostępu do pełnego przekroju informacji, przyczyniają się do powstawania mechanizmu luki informacyjnej, która określa obszar pomiędzy informacjami osiąganymi i posiadanymi a niezbędnymi, lecz niedostępnymi.

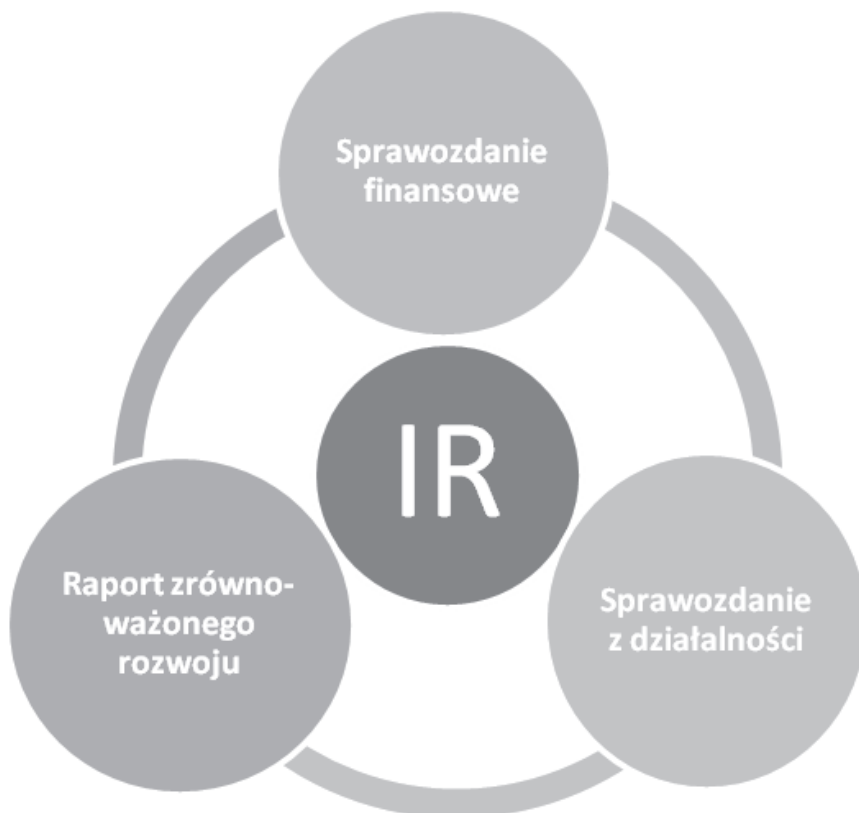
Drugi element raportu zintegrowanego, w postaci raportu zrównoważonego rozwoju, stanowi źródło informacji o działaniach, które nie zostały zawarte w sprawozdaniu finansowym. W raporcie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa ujawniają wszystkie informacje pozafinansowe w wymiarze ekonomicznym, środowiskowym i społecznym. W obszarze ekonomicznym raportowane są wskaźniki dotyczące obecności na rynku oraz wpływu na wyniki ekonomiczne interesariuszy. Wskaźniki wyników środowiskowych dotyczą przestrzegania zasad ochrony środowiska, wpływu na bioróżnorodność oraz polityki zarządzania emisjami i odpadami. Społeczny wymiar obejmuje kwestie praw człowieka, społeczeństwa, praktyk pracy i godziwych warunków pracy oraz odpowiedzialności za produkt.

Sprawozdanie z działalności jednostki zwane sprawozdaniem zarządu, jako trzecia składowa raportu zintegrowanego, jest ważnym elementem sprawozdawczości finansowej i stanowi integralne uzupełnienie sprawozdania finansowego. Zawiera informacje o stanie majątkowym jednostki oraz o jej sytuacji finansowej. Według art. 49 Ustawy o rachunkowości obowiązek jego sporządzania dotyczy jedynie

niektórych przedsiębiorstw. Są to: spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, towarzystwa reasekuracji wzajemnej, spółdzielnie, przedsiębiorstwa państwowe, a także te spółki jawne i komandytowe, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej oraz specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte, fundusze inwestycyjne zamknięte, a także alternatywne spółki inwestycyjne [Ustawa z 29 września 1994].

W sprawozdaniu z działalności prezentuje się informacje istotne dla oceny sytuacji finansowej jednostki, w tym ocenę efektów jej działalności oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń. Ponadto raport ten powinien obejmować wskaźniki finansowe i niefinansowe, jeżeli jest to istotne dla oceny sytuacji jednostki, oraz dodatkowe wyjaśnienia do kwot zawartych w sprawozdaniu finansowym.

Rys. 4. Schemat systemu raportowania zintegrowanego

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Raportowanie danych pozafinansowych...* 2013].

Przygotowanie osobnych dokumentów sprawozdania finansowego, raportu zrównoważonego rozwoju oraz sprawozdania z działalności nie zapewnia kompletu informacji dla interesariuszy niezbędnych do zaspokojenia ich szeroko pojętych potrzeb biznesowych. Powstaje luka wartości, czyli zjawisko będące efektem zróżnicowania posiadanego dostępu do informacji i tym samym odmiennego postrzegania wartości przez różne grupy interesariuszy. Występujące różnice w postrzeganiu źródeł i czynników kreowania wartości przez różne grupy interesów świadczą o niewłaściwej komunikacji przedsiębiorstwa z otoczeniem. Kluczem do ujednolicenia spojrzenia na wartość przedsiębiorstw przez różne grupy interesów oraz sposobem na wypełnienie luki wartości jest spójny i transparentny system sprawozdawczości, tworzący platformę do efektywnego dialogu na drodze przedsiębiorstwo – interesariusze. Istnieje zatem konieczność połączenia powyższych raportów w jeden zintegrowany, przedstawiający dane w spójny i porównywalny sposób (rys. 4).

Trend transformacji tradycyjnego systemu sprawozdawczości finansowej w kierunku raportowania zintegrowanego przyjmuje obecnie formę komunikatu o tworzeniu wartości, umożliwiając obiektywną wycenę firmy przez różne grupy interesów. Zwiększenie zakresu ujawnianych informacji w raporcie zintegrowanym jest odpowiedzią na realizację koncepcji pełnej transparentności i odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw.

4. Ujawnianie informacji niefinansowych w ramach sprawozdania z działalności jednostki po wprowadzeniu wytycznych dyrektywy unijnej i zmianie ustawy o rachunkowości

Transpozycja Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE ws. ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności do polskiego prawa determinuje transformację biznesu w kierunku społecznej odpowiedzialności. Nowe obowiązki prawne związane z raportowaniem informacji niefinansowych oraz polityki dotyczącej różnorodności docelowo mają wspierać inwestorów i konsumentów przy dokonywaniu świadomych wyborów [Forum Odpowiedzialnego Biznesu 2017].

Znowelizowana Ustawa o rachunkowości z dnia 15 grudnia 2016 roku, której celem jest implementacja dyrektywy unijnej, ma zwiększyć znaczenie, spójność i porównywalność informacji niefinansowych ujawnianych przez niektóre duże jednostki i grupy na terenie Unii Europejskiej. W obliczu zachodzących zmian raportowanie niefinansowe stanie się obowiązkiem dla największych polskich firm.

Według nowych wytycznych ustawy o rachunkowości oświadczenie na temat informacji niefinansowych obejmuje co najmniej składniki pokazane na rys. 5.

Rys. 5. Zakres ujawnianych informacji niefinansowych po zmianie Ustawy o rachunkowości z dnia 15 grudnia 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ustawa z 15 grudnia 2016].

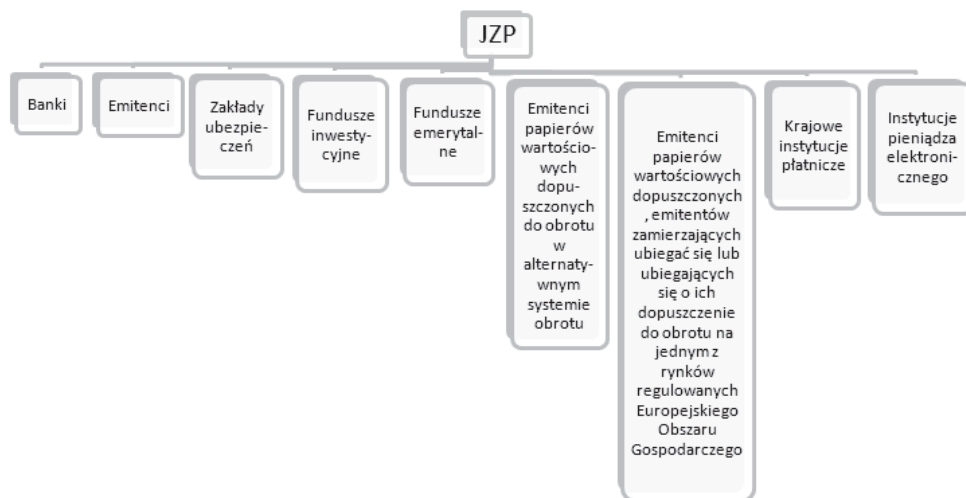
Zgodnie ze wskazaniem dyrektywy, sporządzając oświadczenie na temat informacji niefinansowych, jednostka ma obowiązek przedstawić informacje niefinansowe w zakresie, który jest niezbędny do oceny rozwoju, wyników i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności na zagadnienia społeczne, pracownicze, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z 22 października 2014].

Dyrektywa ma charakter dwukierunkowy: z jednej strony dotyczy ujawniania rozszerzonych informacji niefinansowych z obszaru społecznego, pracowniczego oraz środowiskowego, z drugiej zaś wymaga ujawniania informacji dotyczących kwestii różnorodności [Forum Odpowiedzialnego Biznesu 2017].

W Polsce podmiotami objętymi obowiązkiem raportowania niefinansowego będą duże jednostki, które przekroczyły następujące wielkości:

- średnioroczne zatrudnienie powyżej 500 osób w przeliczeniu na pełne etaty, oraz
- suma bilansowa wyższa niż 85 mln zł lub przychody netto ze sprzedaży wyższe niż 170 mln zł,

posiadające określoną formę prawną (spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub takie spółki jawne lub komandytowe, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe lub spółki komandytowo-akcyjne bądź spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej) oraz grupy kapitałowe, w których jednostka dominująca jest jednostką zainteresowania publicznego [Ustawa z 15 grudnia 2016]. Jednostki zainteresowania publicznego (JZP) zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku wymieniono na rys. 6.

Rys. 6. Jednostki zainteresowania publicznego podlegające obowiązkowi rozszerzonego raportowania informacji niefinansowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ustawa z 29 września 1994].

Wdrożenie do prawa polskiego dyrektywy unijnej spowoduje, że pewna grupa, około 300 największych spółek giełdowych i JZP, w tym około 10 spółek Skarbu Państwa, będzie mieć bardziej szczegółowe i rozbudowane obowiązki w zakresie raportowania informacji niefinansowych.

Nowe wymagania dotyczące ujawniania danych pozafinansowych dotyczą również spółek dominujących (spółki matki) grup kapitałowych, będących jednostkami zaufania publicznego. Kryteria, jakie muszą spełnić jednostki, to:

- średnioroczne zatrudnienie w ujęciu skonsolidowanym powyżej 500 osób, oraz
- przekroczenie minimum jednego z progów finansowych, tj.:
  - 85 mln zł (po dokonaniu wyłączeń konsolidacyjnych) lub 102 mln zł (przed dokonaniem wyłączeń konsolidacyjnych) sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,
  - 170 mln zł (po dokonaniu wyłączeń konsolidacyjnych) lub 204 mln zł (przed dokonaniem wyłączeń konsolidacyjnych) przychodów netto ze sprzedaży za dany rok obrotowy.

Jednocześnie spółki zależne nie muszą przygotowywać oświadczenia na temat informacji niefinansowych, pod warunkiem, że jednostka dominująca sporządza oświadczenie lub odrębne sprawozdanie grupy kapitałowej na temat informacji pozafinansowych.

Oprócz ujawniania informacji niefinansowych dodatkowo do ujawniania informacji dotyczących polityki różnorodności zobowiązane będą duże spółki giełdowe (emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na jednym z rynków

regulowanych Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), które spełniają dwa spośród przedstawionych poniżej kryteriów:

- średnioroczne zatrudnienie powyżej 250 osób,
- suma aktywów bilansu większa niż 85 mln zł, lub
- przychody netto ze sprzedaży wynoszą powyżej 170 mln zł.

Obowiązek ujawniania informacji na temat stosowanej przez spółkę polityki różnorodności, składu jej organów administracyjnych, zarządzających i nadzorczych (odnośnie do aspektów takich jak: wiek, płeć, wykształcenie, pochodzenie geograficzne i doświadczenie zawodowe) od 26 stycznia 2017 roku przyjmuje formę oświadczenia o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego (które jest elementem sprawozdania z działalności), a także celów tej polityki, sposobu jej realizacji oraz rezultatów w bieżącym okresie sprawozdawczym.

Według założeń ustawy, jednostki objęte obowiązkiem publikacji rozszerzonych informacji niefinansowych mają do wyboru sporządzenie dwóch rodzajów raportów, które powinny powstać równoległe ze sprawozdaniem z działalności (do trzech miesięcy po upływie roku obrotowego):

- oświadczenie na temat informacji niefinansowych, które będzie częścią sprawozdania z działalności, lub
- oddzielne sprawozdanie w kwestii informacji niefinansowych, które może przyjąć dowolnie wybraną formę (raport CSR, raport społeczny, raport zrównoważonego rozwoju, raport zintegrowany, które zawierają w swojej treści wymagane przez ustawę informacje).

Polska transpozycja dyrektywy UE zaimplementowana w ramach nowelizacji Ustawy o rachunkowości z dnia 15 grudnia 2016 roku wprowadza raportowanie kluczowych niefinansowych wskaźników efektywności związanych z działalnością jednostki oraz informacje dotyczące zagadnień pracowniczych i środowiska naturalnego w ramach sprawozdania z działalności jednostki. Art. 49 ustawy o rachunkowości określający zakres tego sprawozdania oraz zakres jednostek objętych obowiązkiem jego sporządzania obliuguje, dla określonego zakresu jednostek, konieczność ujawniania informacji niefinansowych w szerszym zakresie niż w przypadku jednostek nieobjętych wymogami transponowanej dyrektywy.

Nowe procedury narzucają obowiązek, aby do każdego z zasygnalizowanych zagadnień w ramach prowadzonej polityki społecznej, pracowniczej, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu czy różnorodności, przedsiębiorstwa mogły odnieść się w myśl zasady „stosuj się do reguł lub wyjaśnij” (*comply or explain*). W praktyce oznacza to, iż przedsiębiorstwa, które nie prowadzą aktywnej polityki w zakresie jednej lub kilku powyższych kwestii, od 26 stycznia 2017 roku mają obowiązek ujawnić ten fakt wraz z podaniem przyczyn. Wyjątek stanowi przypadek, gdy spółka może pominąć informacje w obszarze oczekiwanych zdarzeń lub spraw będących w toku negocjacji, jeśli ujawnienie tych informacji miałoby szkodliwy wpływ na sytuację rynkową przedsiębiorstwa. Jeżeli jednak zachodzi realne ryzyko, że te informacje uniemoż-

liwią obiektywną ocenę sytuacji spółki oraz wpływ jej działalności na powyżej przedstawione zagadnienia, wówczas spółka nie może pominąć tych informacji [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z 22 października 2014].

Zakres ujawnianych danych oraz poziom ich szczegółowości w głównej mierze będą zależęły od zasad przyjętych przez dane przedsiębiorstwo. Jednocześnie spółkom nie zostają narzucone zasady raportowania. Unijna dyrektywa gwarantuje w tym obszarze pełną swobodę wyboru, jednostki mogą stosować wybrane przez siebie standardy, wytyczne czy normy (np. własne lub międzynarodowe) [Deloitte 2016]. W procesie udostępniania kluczowych informacji dyrektywa wskazuje jednak na możliwość wykorzystania krajowych, unijnych lub międzynarodowych zasad ramowych, w których wymienia m.in. inicjatywę ONZ Global Impact, wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, normę Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej ISO 26000, standardy Globalnej Inicjatywy Sprawozdawczej (GRI), wytyczne Organizacji Współpracy Regionalnej i Rozwoju (OECD) lub inne uznane zasady [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z 22 października 2014].

Wśród najpopularniejszych i najczęściej stosowanych wskazówek wyróżniają się standardy GRI, których różne wersje (aktualna wersja GRI G4) od kilkunastu lat służą przedsiębiorstwom przy raportowaniu szerokiego spektrum wpływów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych.

Na gruncie polskim stosunkowo nowym i dopiero kształtującym się projektem jest Standard Informacji Niefinansowych (SIN), który ma stanowić formę komplementarną, a nie konkurencyjną względem GRI. Przygotowany z inicjatywy Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych we współpracy z Fundacją Standardów Raportowania, SIN docelowo ma stanowić prosty, przystępny standard samoregulacyjny będący wsparciem dla spółek, które dotychczas nie miały doświadczeń z raportowaniem ESG. Standard rekomenduje jednostkom analizę informacji pod kątem specyfiki branży oraz bieżących kwestii społeczno-gospodarczych zachodzących w otoczeniu jednostki.

5. Zakończenie

Rosnące oczekiwania interesariuszy w zakresie większej transparentności przedsiębiorstw implikują konieczność ujawniania efektów podejmowanych decyzji biznesowych w obszarze społecznym i środowiskowym. Strategia przedsiębiorstwa ukierunkowanego na budowanie wartości zrównoważonej, gwarantującej realizację potrzeb wszystkich interesariuszy, powinna integrować czynniki finansowe i pozafinansowe. Wskazane jest, aby realizacja działań w obszarach materialnych i niematerialnych odbywała się za pomocą raportowania zintegrowanego, które, jako język zrównoważonego biznesu, stanowi komunikat o tworzeniu wartości dla interesariuszy.

W związku z rozwojem sprawozdawczości pozafinansowej wydaje się, że podejmowanie decyzji zarządczych powinno być oparte na szerszym spektrum informa-

cji niż wyłącznie informacje finansowe. Dodatkowo obecnie można zaobserwować zwiększony nacisk interesariuszy na przedsiębiorstwa w zakresie przygotowywania informacji niefinansowych dotyczących kwestii społecznych, środowiskowych oraz pracowniczych w sposób rzetelny i wiarygodny. Dlatego w praktyce wielu podmiotów można dostrzec trend zwiększonej weryfikacji informacji niefinansowych.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE zmieniająca Dyrektywę 2013/34/UE oraz jej polska implementacja realizowana w ramach nowelizacji Ustawy o rachunkowości z dnia 15 grudnia 2016 roku, wprowadziły zmiany powodujące rozszerzenie zakresu informacji niefinansowych oraz wprowadzenie nowych ujawnień w zakresie polityki różnorodności. Dla spółek objętych regulacjami raportowanie wskazanych danych staje się obligatoryjne. Konieczność ujawniania rozszerzonych informacji niefinansowych nie narzuca jednak obowiązku opracowania raportu CSR, zrównoważonego rozwoju, zintegrowanego czy społecznego. Praktyczna realizacja wytycznych dyrektywy może być przeprowadzona w sposób dowolny: w formie sporządzenia odrębnego oświadczenia na temat informacji niefinansowych lub w formie stanowiącej element sprawozdania z działalności jednostki. Jednak zarówno w jednym, jak i w drugim przypadku oświadczenie musi zawierać wymagane informacje.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady oraz jej implementacja do prawodawstwa krajów członkowskich z pewnością przełoży się na większe zainteresowanie problematyką informacji niefinansowych oraz wzrost dobrych praktyk polskich i europejskich przedsiębiorstw w zakresie opracowywania raportów zintegrowanych.

Obligatoryjność publikowania informacji pozafinansowych od roku 2017 stanie się wyzwaniem dla większości spółek. Jednak pomiar społecznych i środowiskowych efektów działalności, mimo że nie jest łatwy, to zwiększa transparentność oraz sprzyja budowaniu wizerunku firmy w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Literatura

- Deloitte, 2016, Obowiązek raportowania niefinansowego od 1 stycznia 2017 r., <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/zarzadzania-procesami-i-strategiczne/articles/sustainability-insights/obowiazek-raportowania-niefinansowego-od-1-stycznia-2017.html> (10.04.2017).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, https://www.mr.gov.pl/media/15924/20141201_CELEX_32014L0095_PL_TXT.pdf (10.04.2017).
- EY 2015, *Report EY Tomorrow's Investment Rules 2.0*, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-tomorrows-investment-rules-2/\\$FILE/EY-tomorrows-investment-rules-2.0.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-tomorrows-investment-rules-2/$FILE/EY-tomorrows-investment-rules-2.0.pdf) (15.04.2017).
- Forum Odpowiedzialnego Biznesu, 2017, *Nowe obowiązki prawne związane z ujawnianiem informacji niefinansowych i polityki dotyczącej różnorodności*, Analiza tematyczna, http://odpowiedzialny-biznes.pl/wp-content/uploads/2017/01/Analiza-FOB_Ujawnianie_informacji_niefinansowych.pdf (10.04.2017).

GRI, *An introduction to G4: The next generation of sustainability reporting*, <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-An-introduction-to-G4.pdf> (10.04.2017).

IIRC, The IIRC, <http://integratedreporting.org/the-iirc-2/> (08.04.2017).

Mazurowska M., 2015, *Analiza porównawcza wytycznych Global Reporting Initiative oraz International Integrated Reporting Committee*, *Studia Oeconomica Posnaniensia*, vol. 3, no. 1.

Raportowanie danych pozafinansowych. Przewodnik dla przedsiębiorstw, 2013, Ekspertyza przygotowana dla Ministerstwa Gospodarki Crido Business Consulting oraz Akademię Górniczo-Hutniczą.

Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, Dz.U. 2017, nr 0, poz 61.

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. 1994, nr 121 poz. 591.